

Employment Law conference 2021

**Εισήγηση με τίτλο: ‘Ο μετασχηματισμός των εργασιακών σχέσεων
μετά την πανδημία: Διεθνείς τάσεις και προκλήσεις’**

Εισηγητής: Γιώργος Ζ. Γεωργίου (George Z. Georgiou & Associates LLC)

Γιώργος Ζ. Γεωργίου,

Διευθύνων Συνέταιρος της

George Z. Georgiou & Associates LLC

admin@gzg.com.cy

Τηλ: +357 22 763340

Λευκωσία

Κύπρος

Εισαγωγικά σχόλια

Εισαγωγικά σχόλια

Πανδημία COVID-19

- **Προβληματισμός εργοδοτών διεθνώς**
  - Ζητήματα προστασίας εργαζομένων - ασφάλεια και υγεία στην εργασία
  - Οικονομική διαβίωση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων τους
- **Μετασχηματισμός εργασιακού περιβάλλοντος**
  - Νέο μοντέλο εργασιακού περιβάλλοντος – βάση στην οποία θα εξελιχθούν οι εργασιακές σχέσεις και μετά την πανδημία

Εισαγωγικά σχόλια

Πανδημία COVID-19

- Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εργοδότες διεθνώς
  - Επιστροφή στην εργασία και διασφάλιση ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος
  - Συνέχιση παροχής εργασίας σε σύστημα τηλεργασίας και ευέλικτης εργασίας και
διαχείριση των προκλήσεων που προκύπτουν από το σύστημα αυτό

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία

Υποχρέωση εργοδοτών στο πλαίσιο:

- Γενικής ευθύνης ασφάλειας και υγείας στην εργασία
- Συμμόρφωση με ειδικούς πρωτογενείς και δευτερογενείς κανόνες δικαίου που αναπτύχθηκαν στη δικαιοδοσία τους αναφορικά με την διαχείριση της πανδημίας

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία

- ❑ **Οδηγός** Ευρωπαϊκού Οργανισμού για Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία (Μάιος 2020)
  - ανάπτυξη πολιτικών - ανάλυση και αξιολόγηση ρίσκων/ κινδύνων που προκύπτουν στην επιχείρηση για την υγεία των εργαζομένων
  - ελαχιστοποίηση με κάθε μέσο της έκθεσης των εργαζομένων στον ιό
  - ανάπτυξη της συνεργασίας με τους εργοδοτούμενους σε θέματα ασφάλειας και υγείας και διαχείρισης της πανδημίας και συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

Φροντίδα εργαζοτούμενων που ασθένησαν από τον ιό

- Εργαζόμενοι που νόσησαν ενδέχεται να αντιμετωπίζουν διάφορα θέματα υγείας και δυσκολίες στην εκτέλεση της εργασίας τους (π.χ. επηρεαζόμενη αναπνευστική λειτουργία)
- Εργαζόμενοι που νοσηλεύτηκαν σε ΜΕΘ ενδέχεται να παρουσιάσουν διάφορα συμπτώματα τα οποία δυνατόν να επηρεάσουν την εκτέλεση της εργασίας τους (π.χ. προβλήματα μνήμης – συγκέντρωσης)

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

Επαγγελματικά ταξίδια

- Πρόκλησή για εργοδότες, αν και αναμένεται τα επαγγελματικά ταξίδια να μειωθούν σε σημαντικό βαθμό ακόμα μετά το πέρας της πανδημίας
- **Έρευνα** συμβουλευτικού οίκου Oliver Wyman (Οκτώβριος 2020) → 43% ερωτηθέντων δήλωσε ότι τα επαγγελματικά τους ταξίδια θα μειωθούν ακόμα και με το πέρας της πανδημίας

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

Οδηγίες Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων των Η.Π.Α (CDC) για επαγγελματικά ταξίδια:

- Περιορισμός ταξιδιών στα απολύτως απαραίτητα
- Έλεγχος τοπικών περιορισμών που ισχύουν στον προορισμό πριν το ταξίδι
- Παροχή σαφών οδηγιών προς του υπαλλήλους για κινδύνους/ ρίσκα
- Ενημέρωση προϊσταμένων σε περίπτωση συμπτωμάτων πριν ή μετά το ταξίδι

Διεθνείς τάσεις - Προκλήσεις

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

- Δυνατότητα υποχρέωσης υπαλλήλου για εξέταση θετικότητας στον ιό/ εμβολιασμού;

Θέματα προστασίας ιδιωτικότητας των υπαλλήλων και προσωπικών δεδομένων

Συμμόρφωση με το νομικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και οδηγίες που εκδίδονται από τις αρμόδιες Αρχές του κράτους για το θέμα.

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία)

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

- ✓ Υποχρέωση εξέτασης θετικότητας στον ιό
  - πειθαρχικός κολασμός εργοδοτούμενου ο οποίος έχει συμπτώματα του ιού αλλά αρνείται να εξεταστεί μπορεί να καταστεί νοητός μόνο όταν στη δικαιοδοσία που δραστηριοποιείται η επιχείρηση καθίσταται εκ του Νόμου υποχρεωτική η εξέταση των πολιτών που παρουσιάζουν συμπτώματα του ιού
  - Χωρίς όμως την ύπαρξη των πιο πάνω προϋποθέσεων η εξέταση θα πρέπει να γίνεται με την συναίνεση του εργοδοτούμενου, είτε ρητή είτε εξυπακουόμενη

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία)

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

✓ Υποχρέωση εμβολιασμού

- Η συναίνεση του υπαλλήλου για εμβολιασμό θα πρέπει να προκύπτει σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός εάν προκύπτει διαφορετικά με Νόμο
- Ενδεχόμενη υποχρέωση υπαλλήλων για εμβολιασμό ενδέχεται να προκαλέσει και θέματα διακρίσεων στην εργασία, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που η άρνηση προκύπτει για λόγους θρησκευτικών πεποιθήσεων

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία)

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

- ✓ Απαραίτητες/ εύλογες ενέργειες και προσπάθειες για εξάλειψη των ρίσκων και κινδύνων για την υγεία των υπαλλήλων τους με την υιοθέτηση πολιτικών που αφορούν τόσο την εξέταση θετικότητα στον ιό όσο και εμβολιασμό
- ✓ Σε σχέση με αυτές τις ενέργειες σχετικές οι **Οδηγίες** που εξέδωσε η κυβέρνηση του Ην. Βασιλείου για το θέμα

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Ασφάλεια & Υγεία στην Εργασία)

Διασφάλιση παροχής ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος μετά την πανδημία.

Οδηγίες

- ✓ Υιοθέτηση πολιτικών (policies) οι οποίες θα ξεκαθαρίζουν (μεταξύ άλλων):
  - Το μέρος του προσωπικού που καλύπτεται από τις πολιτικές
  - Κατά πόσο καλύπτονται και πρόσωπα που προσφέρουν ανεξάρτητες υπηρεσίες στην επιχείρηση π.χ. εργολάβοι και ανεξάρτητοί συνεργάτες
  - Κατά πόσον οι πολιτικές θα καλύπτουν μόνο συγκεκριμένες κατηγορίες του προσωπικού π.χ. ευπαθείς ομάδες, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας κ.ο.κ
  - Ποια θα είναι η διαχείριση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων
  - Ποιες οι ρυθμίσεις στην περίπτωση άρνησης εξέτασης/ εμβολιασμού

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ **Έρευνα** Found.ation και του EIT Digital (τμήμα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας) στην Ελλάδα
  - Ευρεία χρήση τηλεργασίας και στην Ελλάδα → μετά την πανδημία 6 στις 10 επιχειρήσεις έχουν πάνω από το 50% του δυναμικού τους να εργάζεται από απόσταση (ενώ πριν την πανδημία 7 στις 10 ελληνικές επιχειρήσεις είχαν μόλις το 25% του εργατικού τους δυναμικού σε καθεστώς τηλεργασίας)
  - Η τηλεργασία είναι εδώ για να μείνει → 81.7 των ερωτηθέντων δήλωσε πεποίθηση ότι η τηλεργασία θα συνεχιστεί και μετά το πέρας της πανδημίας

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ **Έρευνα** του **Institute of Directors (IoD)** του Ηνωμένου Βασιλείου στην οποία συμμετείχαν 958 διευθυντές εταιρειών:
  - 74% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η τηλεργασία θα συνεχιστεί στις επιχειρήσεις τους και μετά την πάροδο της πανδημίας, σε αυξημένο μάλιστα βαθμό
- ✓ **Ερευνητικός οργανισμός Global Workplace Analytics (GWA)**
  - **Εκτίμηση** ότι μέχρι το τέλος του 2021 το 25-30% του συνόλου του εργατικού δυναμικού θα συνεχίσει να εργάζεται από σπίτι αρκετές μέρες την εβδομάδα

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ Ασφάλεια και υγεία κατά την τηλεργασία
  - ❑ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία → Οι ευθύνες των εργοδοτών αφορούν και:
    - Τους εργοδοτούμενους που εργάζονται σε σύστημα τηλεργασίας
    - Τον εντοπισμό και τη διαχείριση των επαγγελματικών κινδύνων που προκύπτουν για τους εργαζόμενους αυτούς σε οποιοδήποτε περιβάλλον στο οποίο προσφέρουν εργασία.

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ Ασφάλεια και υγεία κατά την τηλεργασία
  - **Εισηγήσεις Οργανισμού:** Εντοπισμός και διαχείριση των επαγγελματικών κινδύνων κυρίως σε σχέση με:
    - τον εξοπλισμό που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος κατά την εργασία του και κατά πόσο αυτός ενδεχομένως να προκαλέσει βλάβες στην υγεία του
    - το άγχος και άλλα θέματα ψυχικής υγείας
    - κατά πόσον ο εργοδοτούμενος είναι μόνος του στο εργασιακό του περιβάλλον
    - τους γενικούς κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια του εργαζομένου

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

✓ Ψυχική Υγεία

□ Αμερικάνικος Οργανισμός για την Ψυχική Υγεία & Ευεξία (Center for Workplace Mental Health):

Η πανδημία του COVID-19 παρουσιάζει νέες και πρωτόγνωρες προκλήσεις στο θέμα της ψυχικής υγείας στην εργασία

○ **Εισηγήσεις** δικτύου **IUS LABORIS** για διασφάλιση ψυχικής υγείας εργοδοτούμενων:

- καλή ισορροπία μεταξύ ζωής και δουλειάς (work – life balance)
- ασφαλές περιβάλλον συζήτησης θεμάτων
- πολιτικές που προνοούν για την ασφάλεια της ψυχικής υγείας

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ Ζητήματα που αφορούν την παραγωγικότητα και ανάπτυξη της επιχείρησης.
  - **Δηλώσεις** προέδρου Netflix: Η εργασία από το σπίτι δεν έχει θετικά αποτελέσματα και κάνει την ανάπτυξη ιδεών πολύ πιο δύσκολη
  - **Έρευνα** ‘Βαρόμετρο για τις συνθήκες εργασίας στην εποχή του COVID-19’ (KPMG) → 66% δηλώνει ότι η εξ αποστάσεως εργασία δεν έχει επηρεάσει συνεργασία με συναδέλφους θεωρώντας ότι η παραγωγικότητα τους επηρεάστηκε θετικά
  - **Μελέτη** Πανεπιστημίου Stanford → τηλεργασία αυξάνει παραγωγικότητα κατά 13%, Βελτιωμένη εργασιακή ικανοποίηση - μείωση ποσοστών τριβής κατά 50%

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ Ζητήματα που αφορούν την παραγωγικότητα και ανάπτυξη της επιχείρησης
  - ❑ **Έκθεση** Συνδέσμου Επαγγελματιών Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ηνωμένου Βασιλείου (CIPD) προς επιχειρηματίες σε σχέση με τηλεργασία:
    - Πρέπει να γίνεται αντιληπτή η διαφορά μεταξύ της ‘κανονικής’ τηλεργασίας και υποχρεωτικής τηλεργασίας λόγω περιορισμών στις μετακινήσεις
    - Πρέπει να αναπτυχθούν διαδικασίες εργασίας οι οποίες να είναι συμβατές ταυτόχρονα και με τα δύο μοντέλα εργασίας
    - Πρέπει να προωθείτε η μερική εθελοντική τηλεργασία

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

- ✓ Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων
- Ερώτημα:
  - Είναι επιτρεπτή η παρακολούθηση της εργασίας και απόδοσης των εργοδοτούμενων μέσω διάφορων μέσων (π.χ. λογισμικά, κάμερες κτλ.) κατά τη διάρκεια της τηλεργασίας ή μια τέτοια παρακολούθηση παραβιάζει τους κανόνες που αφορούν την προστασία της ιδιωτικότητας του υπαλλήλου και των προσωπικών του δεδομένων;

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

- Απαντήσεις

- Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29:

- η συγκατάθεση είναι εξαιρετικά απίθανο να συνιστά νομική βάση για την επεξεργασία, εκτός εάν οι εργαζόμενοι μπορούν να αρνηθούν την επεξεργασία χωρίς αρνητικές συνέπειες
- οι εργοδότες θα πρέπει να παρέχουν αποτελεσματική ενημέρωση στους εργοδοτούμενους για την επεξεργασία που πραγματοποιείται και να έχουν πάντα υπόψη τις θεμελιώδεις αρχές προστασίας των δεδομένων

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων

□ ΕΔΑΔ

- Υπόθεση Corland κατά Ηνωμένου Βασιλείου(προσφυγή αριθ. 62617/00, 3 Απριλίου 2007
  - Οι τηλεφωνικές κλήσεις και τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποστέλλονται από τον χώρο εργασίας, καθώς και οι πληροφορίες που προέρχονται από την παρακολούθηση της προσωπικής χρήσης του διαδικτύου, προστατεύονται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

□ ΕΔΑΔ

○ Υπόθεση Barbulescu κατά Ρουμανίας (προσφ . 61496/08, 5 Σεπτεμβρίου 2017)

- Ο εργοδότης οφείλει να προειδοποιήσει τον εργαζόμενο για την πιθανότητα υιοθέτησης μέτρων παρακολούθησης και να αναφέρει και τη φύση των εν λόγω μέτρων
- Η προειδοποίηση πρέπει να δοθεί πριν από την έναρξη της παρακολούθησης
- Πρέπει να υφίστανται νόμιμοι λόγοι που να δικαιολογούν την παρακολούθηση των συνομιλιών
- Πρέπει να αναζητούν τα εθνικά δικαστήρια εάν ο εργοδότης θα μπορούσε να επιτύχει το στόχο του με λιγότερο παρεμβατικές μεθόδους από τη πρόσβαση στο περιεχόμενο των συνομιλιών

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων

❑ Συμβούλιο της Ευρώπης (Σύσταση [Rec (2015)5])

- Η επεξεργασία πρέπει να τηρεί ορισμένες αρχές και περιορισμούς π.χ. αρχή της διαφάνειας, διαβούλευση με εκπροσώπους των εργαζομένων πριν την λήψη μέτρων κ.τ.λ
- Οι εργοδότες θα πρέπει να εφαρμόζουν προληπτικά μέτρα, όπως φίλτρα, αντί να παρακολουθούν την χρήση του διαδικτύου από τους εργαζομένους
- Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ενημερώνονται για τον σκοπό της επεξεργασίας, το είδος των δεδομένων που συλλέγονται, τους αποδέκτες και τον σκοπό και τη νομική βάση των εν λόγω κοινοποιήσεων
- Η πρόσβαση σε ηλεκτρονικές επικοινωνίες στον χώρο εργασίας είναι δυνατή μόνο για λόγους ασφάλειας ή για άλλους θεμιτούς λόγους και επιτρέπεται μόνον κατόπιν ενημέρωσης των εργαζομένων ότι ο εργοδότης μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτού του είδους τις επικοινωνίες

Διεθνείς τάσεις – Προκλήσεις (Τηλεργασία)

Τηλεργασία

Παρακολούθηση εργασίας και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων

□ Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

○ Κατευθυντήριες γραμμές ΑΠΔΠΧ για τηλεργασία (Απρίλης 2020)

- ρητή υποχρέωση των εργοδοτών να καταρτίζουν και να εφαρμόζουν κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες τηλεργασίας
- παραθέτουν τα τεχνικά μέτρα ασφάλειας που η Αρχή κρίνει ως κατάλληλα σε σχέση με την τηλεργασία
- ✓ Επισημαίνεται επίσης στους εργοδότες ότι οι υποχρεώσεις τους αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα στην περίπτωση της τηλεργασίας εφόσον ο εργαζόμενος, λόγω του γεγονότος ότι βρίσκεται στο σπίτι του, έχει μεγαλύτερη προσδοκία για προστασία της ιδιωτικής του ζωής

Καταληκτικά σχόλια

North America: Canada - Mexico - United States

Central & South America: Argentina - Brazil - Chile - Colombia - Panama - Peru - Venezuela

Western Europe: Austria - Belgium - Cyprus - Denmark - Finland - France - Germany - Greece - Ireland - Italy
Luxembourg - Malta - Netherlands - Norway - Portugal - Spain - Sweden - Switzerland - United Kingdom

Eastern Europe: Belarus - Bulgaria - Croatia - Czech Republic - Estonia - Hungary - Latvia - Lithuania - Poland - Romania - Russia - Serbia - Slovakia - Slovenia -
Turkey - Ukraine

Middle East & Asia Pacific: Australia - Bahrain - China - Hong Kong - India - Israel - Japan - Kazakhstan - New Zealand - Papua New Guinea - Saudi Arabia -
Singapore - South Korea - Thailand - United Arab Emirates

www.iuslaboris.com